

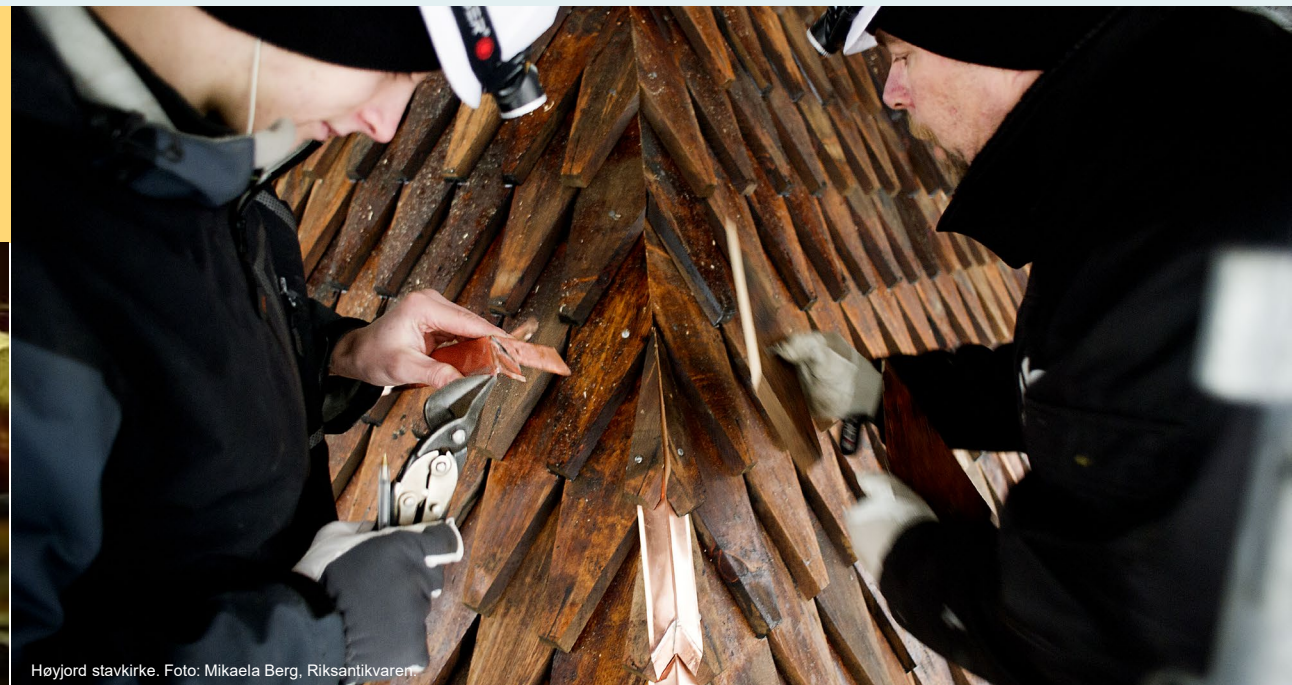
Riksantikvarens arbeid med en håndverksstrategi

Jorid Martinsen, prosjektleder
Kulturminneavdelingen

Kirkeløftet-treff 24. november 2023

Foto: Hardanger fartøyvernssenter

Høyjord stavkirke. Foto: Mikaela Berg, Riksantikvaren

Hva ønsker vi å oppnå med strategiarbeidet?

- Eiere og forvaltere skal få tilstrekkelig og stabil tilgang på kompetente håndverkere i et langtidsperspektiv
- Strategien skal være et verktøy for Riksantikvaren og kulturmiljøforvaltningen
- Strategien skal bidra til å styrke samarbeidet med andre sektorer i kommende satsinger på håndverksfeltet, og være grunnlag for deres arbeid

NTNUs verksted for tradisjonelt bygghåndverk. Foto: Jorid Martinsen, Riksantikvaren

Dette vet vi om håndverkerbehovet

- Fylkeskommunene gir tilbakemelding om at det er vanskelig å finne håndverkere.
- Geografiske forskjeller: Særlig stort behov i Nord-Norge, best dekning på Vestlandet.
- De allmenne bygg- og anleggsfagene: Behovet størst for murere, malere og blikkenslagere.
- De verneverdige tradisjonshåndverksfagene: Nødvendig med forutsigbarhet og kontinuitet.

Kirkenes særskilte verdier (2022) tar for seg kirkenes spesifikke behov.

Hedrum kirke. Foto: Trond Isaksen, Riksantikvaren

Et økt marked i årene som kommer

Markedet for istandsetting av fredete og verneverdige bygninger og anlegg er anslått til å være **ca 1 mrd** i dag

Dette omfatte

- Tilskudd til fredete bygninger
- Kulturminnefondet
- Kirkeistandsetting (dagens nivå)
- Restaurering av statlige bygg

Et nytt bevaringsprogram for verneverdige kirker med årlig budsjett på **500 millioner kroner**

Dette er avhengig av en kraftfull satsing på opplæring og kursing innenfor tradisjonelle byggfag og for en rekke mindre og verneverdige håndverksfag.

Hva skal vi prioritere i strategiarbeidet?

**Rammeverk ble sendt ut på høring
3. november, svarfrist 5. januar.**

Tre foreslåtte tema:

Håndverkerkompetanse og -kapasitet, forutsigbarhet for håndverksbedriftene og kunnskapsutvikling

Foto: Henning Grøtt, Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider

Hvordan sikre nødvendig håndverkerkompetanse og -kapasitet i hele landet?

- Hvilken kompetanse er det behov for?
- Hvordan rekruttere både yngre og erfarne håndverkere til arbeid med kulturminner?
- Hvordan utvikle og videreutvikle gode utdanningstilbud?
- Skal vi gjøre noe for å bøte på geografiske forskjeller?
- Hvilke virkemidler har vi som kan brukes bedre?

Vigmostad kirke. Foto: Møllerconsult

Hvordan bidra til forutsigbarhet for håndverkere og byggenæringen?

- Hvordan stimulere flere til å satse på kompetanseheving og spesialisering innen tradisjonshåndverk?
- Trenger vi sterkere eller annen bruk av kompetansekrav enn i dag?
- Hvordan bruke anbud, rammeavtaler, lærlingklausuler m.m. for å stimulerer til bruk av kvalifiserte håndverkere?
- Hvordan sikre at eiere og håndverkere finner hverandre?

Foto: Alexander Myrseth, Riksantikvaren

Hvordan stimulere til relevant kunnskapsutvikling?

- Hvordan få mer kunnskap om klimaendringenes påvirkning på eldre bygninger, og sikre at denne kunnskapen tas i bruk?
- Hvordan utvikle materialkunnskap og sikre at den tas i bruk av næringen?
- Hva kan gjøres for å skape et bedre samarbeid om kunnskapsutvikling mellom byggenæring, utdanningssektor, kulturmiljø- og museumssektor?

Foto: Susanne Kaun, NIKU

Hva skal strategiarbeidet resultere i?

- Mål for hvordan vi ønsker at håndverksfeltet skal utvikle seg og hvor Riksantikvaren skal legge inn innsats
- En handlingsplan med tiltak som beskriver hvordan Riksantikvaren kan tilpasse egne virkemidler
- Forslag til tiltak for andre sektorer:
 - Forslag til tiltak for flere deler av kulturmiljøforvaltningen
 - Forslag til tiltak for byggenæring, utdanningssektor og andre deler av kultursektoren

Foto: Rørosmuseet Bygningsvernssenter

Fase 1: kartlegging og rammeverk
prosjektarbeid

Fase 2:
Medvirkning og
dialog – rammer for
strategien

Fase 3: Produksjon

Fase 4: Høring og beslutning

**Kartlegge
overordnede
behov** for
RAs
håndverks-
strategi

Bemanne
prosjekt og
utvikle
**styrings-
dokument og
prosjektplan**

Medvirkning/
involvering av
interessenter.
**Fastsette
rammeverk for
strategien**

Lage **høringsutkast for
Håndverks-strategi**

Høring og involvering

Ferdigstille
Håndverksstrate-
gi og legge den
fram til
behandling

Kom med innspill!

Rammeverket ligger på høring på riksantikvaren.no.

Vi ønsker å vite om temaene og problemstillingene er de riktige.

PROSJEKTER OG SATSINGER

Riksantikvarens håndverksstrategi

Riksantikvaren jobber i 2023-2024 med å utarbeide en håndverksstrategi. Strategien skal være et verktøy i Riksantikvaren og kulturmiljøforvaltningens arbeid med å øke kompetanse og kapasitet innenfor relevante håndverk.

Kurs i høvelmaking Høvel av ulikt slag har gjennom flere hundre år hatt en selvfølgelig plass i verktøykassa til en bygningssnekker. I dag har de færreste av dagens håndverkere erfaring med å tilvirke dette. Museene i Akershus holder høvelmakingkurs for dagens håndverkere. Foto: Margret Lie Wessel

Uten håndverkeren stanser istandsettingsprosjektene. Derfor er det viktigste resultatet av strategien at eiere og forvaltere av kulturmiljø får stabil tilgang på kompetente håndverkere i et langtidsperspektiv. Riksantikvaren ønsker også at strategien skal bidra til å styrke samarbeidet mellom bransjeorganisasjoner og opplærings- og utdanningssektoren.

Vi ønsker innspill til strategiarbeidet

I november 2023 sendte Riksantikvaren ut et forslag til et rammeverk for strategiarbeidet. I dette dokumentet har vi skissert hvilke tema og problemstillinger strategien skal ta tak i. Fylkeskommuner, Sametinget, bransjeorganisasjoner, museer, interesseorganisasjoner og andre med eierskap til håndverksutvikling har blitt invitert til å komme med innspill på rammeverket.

Alle har mulighet å sende innspill til rammeverket. Ønsker du å sende inn et innspill, send det til postmottak@ra.no. Frist for å sende inn innspill er 5 januar 2024.

Lenker til dokumenter

- [Utkast til rammeverk for Riksantikvarens håndverksstrategi](#)
- [Høringsbrev - Høring av rammeverk for Riksantikvarens Håndverksstrategi](#)

Send ditt innspill

Frist 5. januar 2024

Takk for meg!

jorid.martinsen@ra.no